

Laudatio LZA Lielās medaļas laureātam akadēmiķim Andrejam Ērglim

LZA korespondētājloceklis Dainis Krieviņš

Cienījamie Zinātņu akadēmijas pilnsapulces dalībnieki!

Man ir liels gods stādīt Jums priekšā šā gada LZA Lielās medaļas saņēmēju profesoru Andreju Ērgli, ar kuru mani vieno tas, ka mēs esam ikdienā kolēģi Paula Stradiņa klīniskajā universitātes slimnīcā un invazīvi ārstējam asinsvadus. Tiesa gan, viņš saka, ka veic **operācijas** sirds asinsvadiem, kaut gan ir nācis no internistu sfēras un veic tikai mazinvasīvu procedūru perkutāni, t.i., ar dūrienu ādā. Ja jālieto skalpelis, tomēr mēs ķirurgi esam “**īstu operāciju veicēji**”.

Saņemot Lielo medaļu, kas ir lielākais apbalvojums, ko piešķir Zinātņu akadēmija par izciliem radošiem sasniegumiem, es gribu sumināt kolēģi Andreju Ērgli, pievērsties viņa darbības multidisciplinārajiem aspektiem. Un, lai to labāk raksturotu, izmantošu Aleksandra Dimā (*Alexandre Dumas*) romāna “Trīs musketieri” varoņstāstus.

D’Artanjans (D’Artagnan), ir jauniešs no sīkās muižniecības ar degošām acīm un sirdi, kurš vēlas iekarot pasauli un veikt lielus darbus valsts labā.

Līdzīgi arī Andrejs, pabeidzis elitāro Rīgas 1.vidusskolu, pēc Rīgas Medicīnas institūta beigšanas stažējoties gan Stenforda universitātē, gan citās vadošajās pasaules klīnikās, ātri vien kļuva par jaunas un perspektīvas specialitātes – invazīvās kardioloģijas – vienu no pionieriem Baltijā. Manuprāt, Andreja veiksmes un izaugsmes atslēgas vārdi ir: “viss ir iespējams, vajag tikai gribēt, nav nekādu domas vai birokrātisko ierobežojumu, nevajag muldēt bet vajag darīt...”.

Aramiss (Aramis), jaunākais bērns ģimenē, aizsūtīts kļūt par mācītāju, pats gudrākais ģimenē ...

Savukārt, profesors Andrejs Ērglis savu karjeru lielākoties veltījis kardiologa specialitātei un strādājis tajā ar lielu degsmi, kļūstot par visā pasaulē atzītu speciālistu un viedokļa paudēju, jeb kā starptautiski tiek dēvēts KOLu (*Kee opinion leader*). Profesora Ērgļa veiksmes atslēga ir bijusi gudrība: savā profesionālajā darbībā apgūstot un apvienojot multidisciplināru pieeju: viņš ir gan radiologs, gan kardiologs, gan invazīvais radiologs. Un, ja šodien mēs runājam par modernu pieeju medicīnā, veidojot multidisciplināras komandas un pieejas ārstniecībai, tad profesors Ērglis tāds ir jau 30 gadus. Medicīna zināmā mērā arī ir reliģija. Lai kaut ko izdarītu, varbūt pietiek ar zināšanām, bet lai ko attīstītu – nepieciešamas arī filozofijas prasmes. Un tās Andrejam ir labi attīstītas.

Portoss (Porthos) ir liels Burgundijas vīnu cienītājs ar izaugsmes mērķi nokļūt aristokrātijā ...

Te nu jāsaprot, ka profesors Ērglis ir droši vien izdzēris ne vienu vien labu vīna tilpni, lai kļūtu par vienu no Eiropas un visas pasaules kardioloģijas atzītākajiem inovatoriem un pētniekiem. Devis milzīgu ieguldījumu aterosklerozes, cilmes šūnu, sirds asinsvadu mazinvasīvās ārstēšanas, sirds vārstuļu endovaskulārās ķirurģijas, jaunu medikamentu un ierīču pētniecībā. Tas ir rezultējies ne vien ar daudziem simtiem uzstāšanos visos pasaules vadošajos kardioloģijas forumos, bet arī ar vairāk nekā 130 citētām publikācijām, un vienu no augstākajiem Hirša indeksiem Latvijas zinātnieku vidū.

Atoss (Athos), nopietnākais šajā musketieru komandā, cienījams aristokrāts – grāfs.

Savukārt, profesors Ērglis ar savām organizatora dotībām un prasmi organizēt ir bijis un joprojām ir daudzu organizāciju galvgalī. Vadot Latvijas Kardiologu biedrību, LU Kardioloģijas institūtu, LU katedru, PSKUS Kardioloģijas centru, daudzu starptautisko konferenču orgkomitejas, Andrejs ir padarījis Latvijas kardioloģijas specialitāti un pacientu aprūpi par vienu no labākajām pasaulē, pat šī brīža askētiskā finansējuma apstākļos. Profesora Ērgļa radošā sadarbība ir tikusi augsti novērtēta ne vien Latvijā, bet arī Baltijā, Eiropā, Amerikā, Krievijā un citviet pasaulē.

Un beidzot es nonāku pie pēdējā šī stāsta varoņa un profesora Ērgļa prototipa – **kardināla Rišeljē (Richelieu)**, kurš pretēji Aleksandra Dimā mazliet pārveidotajam literārajam tēlam, dzīvē bija atzīts valstsvīrs: vēsturiski tālredzīgs stratēģis, politiķis un pragmatiķis, kurš valdīja Francijā līdzās karalim.

Profesors Ērglis skatās plašāk nekā tikai šauras vienas specialitātes attīstībā. Kā tāds nemiera gars viņš ir klāt visās norisēs, kas vērstas uz medicīnas, akadēmiskās izglītības un valsts attīstību. PSKUS Stratēģiskā padome, LU Stratēģiskā padome, VM galvenais speciālists, padomnieks politiķiem. Tās ir tikai dažas no Andreja aktivitātēm, mērķtiecīgi palīdzot Latvijas valsts attīstībai. Profesoru Ērgli noteikti var saukt par tālredzīgu stratēģi, politiķi un praktiķi.

Ar Andreju mums ir kopīgs mūsu karjeras attīstības mentors, un tas ir viens no izcilākajiem latviešu izcelsmes zinātniekiem pasaulē, Stenforda universitātes emeritētais profesors Kristaps Zariņš. Arī viņš teiks kādu vārdu šajā *laudatio* sakarā.

Kopsavilkumā gribu teikt, ka kolēģim Ērglim piemīt šī cēlā putna – **ērgļa** – lidojums. Viņš saredz spēles laukumu sev apkārt, savā valstī un pasaulē. Un, manuprāt, kas ir vēl svarīgāk, Andrejs Ērglis saredz lietu virzību no šodienas nākotnē, arī pēc gadu desmitiem, spēj to paredzēt un ietekmēt, spēj uzņemties atbildību un dot neordinārus risinājumus. Un, šī māka nav dota katram.

Ne velti ģeniālais zinātnieks Alberts Einšteins ir teicis: “Tikai tie, kas uzņemas absurdus mēģinājumus, spēj sasniegt neiespējamo”.

Apsveicu profesoru Andreju Ērgli!

Rīga, 2020. gada 26. novembris, LZA Rudens pilnsapulce